

Examenul național de bacalaureat 2021

Proba E. c)

Istorie

Varianta 4

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

ZADANIE I.

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné zdroje:

A. „V prvých desaťročiach svojej exstencie, ako štát, Moldavsko (Moldova), zápasilo s opakovanými pokusmi Maďarska za účelom znovunástolenia suzeranity v oblastiach východne od Karpát. Moldavskí panovníci sa snažili zbaviť tohto nebezpečenstva, spoliehajúc sa na Poľsko.

Následovníkom Bogdana (Bogdan), tvorcu názvislého moldavského štátu, bol Lacko (Lațcu) [...]. Musel čeliť poľsko-maďarskému obklúčeniu vzniknutému prostredníctvom zvolenia maďarského kráľa Ľudovika I. za poľského kráľa, v roku 1370. Aby oslabil tlak maďarského kráľovstva, Lacko konvertoval na katolicizmus, a tak sa dostáva do priameho kontaktu s pápežstvom. Majúc pôvod čisto politický, počas Lackovho panovania sa katolicizmus naujal [...].

Lackov následovník, Peter Mušat (Petru Mușat) [...], využil rozdrobenie, po smrti Ľudovika I. (1382) poľsko-maďarského spojenia, za účelom oslobodenia spod tlaku Maďarska a za účelom upevnenia vzťahu s Poľskom. Spojenie s Poľskom, z roku 1387, ukotvené v Dohode z Ľvovu (tratatul de la Liov) umožnilo Moldávsku zahraničnú pomoc proti maďarskému ohrozeniu. Peter Mušat prejavil značný záujem o ekonomické, administratívne a náboženské usporiadanie krajiny. Ako prvý, razil, moldavské strieborné mince; v dôsledku vnútorného a tranzitného obchodu značne nárastol štátny zisk.”

(A. Oțetea, *Istoria poporului român*)

B. „Počnúc rokom 1470, Štefan Veľký (Ștefan cel Mare) zahajil odpor voči Porte [Osmanská ríša]. (Poartă [Imperiul Otoman]). Ako aj panovník Valašska (Țării Românești), Mirča Starý (Mircea cel Bătrân) alebo transylvánsky vojvoda Ján Huňady (Iancu de Hunedoara), Štefan Veľký pokračuje v dlhodobej spolupráci s Valašskom, Transylvániou (Transilvania) a s Maďarskom. [...] Reakciou na voľbu Štefana Veľkého, osmanské oficiality vypovedajú vojnu Moldávsku. Najskôr prostredníctvom tatarského útoku, ktorý je úplne porazený pri Lipinci (Lipinți), v blízkosti rieky Nistra (Nistru) [...]. Následuje priama intervencia osmanských vojsk. [...] Boj sa odohral 10. januára 1475, pred mestom Vaslui, [...] na poli obklopeným lesom, ktorý obmedzil voľný pohyb útočným silám.

Osmanské vojsko je úplne porazené; jeho prenasledovanie trvalo cca. štyri dni. [...] Víťazstvo pri Vaslui nezamedzilo reakciu Porty, ktorá disponovala veľkou rezervou vojakov a zbraňami. Následne, Štefan Veľký, priamo 25. januára 1475, rozpošle európskym panovníkom list, v ktorom im oznamuje [...] víťazstvo pri Vaslui a upozorňuje ich, že sultán sa vráti „s celou svojou silou“ aby obsadil Moldavsko [...].”

(C. C. Giurescu, D. C. Giurescu, *Scurtă istorie a românilor*)

Opierajúc sa o tieto zdroje, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte vojvodu Transylvánie uvedeného v zdroji **B**. **2 bodov**
2. Napíšte, zo zdroja **A**, informáciu vzťahujúcu sa na ekonomickú oblasť. **2 bodov**
3. Uveďte dva historické priestory, vedené tak v zdroji **A**, ako aj v zdroji **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na skúškový hárok písmeno zodpovedajúce zdroju, ktorý tvrdí, že prijatie katolicizmu je dočasné. **3 body**
5. Uveďte jeden vzťah príčina–následok, medzi dvoma informáciami zo zdroja **B**, a spresnite úlohu každej z nich (*príčina*, respektíve *následok*). **7 bodov**
6. Predstavte dve historické udalosti, na ktorých sa zúčastňujú Rumuni v rámci medzinárodných vzťahov v 14. a 15. storočí, okrem tých, na ktoré sa vzťahuje zdroj **A** a zdroj **B**. **6 bodov**
7. Uveďte jednu podobnosť medzi dvoma diplomatickými akciami realizovanými predstaviteľmi z rumunského priestoru v 16. a 17. storočí. **4 body**

ZADANIE II.

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný zdroj:

„Rumunsko (România) viedlo [...] jednanie so Srbskom a Gréckom za účelom spojenia proti Osmanskej ríši. Vzťahy so Srbskom boli priateľské vďaka duchu samostatnosti v oboch krajinách. [...] Karol I. (Carol I) a srbský princ [...] súhlasili, v roku 1867, so spoluprácou a dohodou o spolenectve, ktorá predviedala spoločnú vojenskú akciu s cieľom odstrániť suzeranitu Osmanskej ríše, bola podpísaná [...] v roku 1868. [...]

Konzervatívna vláda (Guvernul conservator) Laskara Katargiu (Lascăr Catargiu) sa väčšmi orientovala na Rakúsko. [...]. Vyjednávania [...] zamerané na obchodnú zmluvu, ktoré si protirečili ešte na začiatku príchodu Karola I. na rumunský trón, sa urýchlujú, pretože obidve strany si priznávajú výhody. [...] Dohoda bola podpísaná v roku 1875 a [...] predviedala rozvoj obchodu medzi obidvomi krajinami, ale ekonomické výhody, jasne pripadli Rakúsko-Uhorsku, pretože tejto bolo priznané najnižšie clo skoro pri všetkom tovare [...]. Výmenou, Rumunsku bol umožnený vývoz do Rakúsko-Uhorska, bez celných poplatkov pre obvyklé a iné výrobky [...].

Rumunsko sledovalo vytvoriť vzťahy [...] s Ruskom. V roku 1874 otvára diplomatický úrad v Petrohrade a v roku 1875 začínajú vyjednávania ohľadom obchodnej dohody. [...] Rumuni hľadajú podporu pre ich samostatnosť, pokiaľ Rusi sledujú protiváhu rastúcej prítomnosti Rakúska v Rumunsku.

Pokiaľ v auguste už bol pripravený projekt, ruská strana oddialovala jeho podpis [...], aby nepoštvala tureckú stranu [...]. Kríza [...] z roku 1875, a fakt, že Srbsko a Čierna Hora by mohli vstúpiť do vojny proti Osmanskej ríši, Rusko by muselo poslať pomoc cez Rumunsku, nakoniec presvedčil Rusov prijať rumunské podmienky. Dohoda [obchodná] bola podpísaná v marci 1876 a ratifikovaná v októbri 1876. [...] Týmto, druhá Veľká Moc, v priebehu jedného roka uznala právo Rumunska uzatvárať medzinárodné dohody bez súhlasu osmanskej vlády a rumunskí politickí vodcovia boli presvedčení, že sa im podarilo získať priazeň Ruska.”

(K. Hitchins, *România 1866-1947*)

Opierajúc sa o tento zdroj, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte štát, pod suzeranitou ktorého sa nachádza Rumunsko, uvedený v danom zdroji.
2 body
2. Uveďte storočie, na ktoré sa vzťahuje daný zdroj.
2 body
3. Uveďte vodcu rumunského štátu a jednu akciu uskutočnenú medzi Rumunskom a Srbskom, na ktorú sa vzťahuje daný zdroj.
6 bodov
4. Z daného zdroja uveďte dve informácie vzťahujúce sa na Dohodu medzi Rumunskom a Rakúsko-Uhorskom.
6 bodov
5. Na základe daného zdroja sformulujte stanovisko vzťahujúce sa na vzťahy medzi Rumunskom a Ruskom a podporte ho dvoma informáciami zo zdroja.
10 bodov
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti tvrdenie, podľa ktorého politický plán vypracovaný v rumunskom priestore v období rokov 1801-1850 favorizoval vznik rumunského moderného štátu. (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i závery)
4 body

ZADANIE III.

(30 bodov)

Vypracujte na približne dvoch stranách esej o vývoji Rumunska v 20. storočí, majú na zreteli:

- uvedenie dvoch akcií iniciovaných Rumunmi v kontexte medzinárodného politicko-vojenského konfliktu v prvých desaťročiach 20. storočia a jedného následku každej z iniciovaných akcií;
- predstavenie jedného aspektu vzťahujúceho sa na ústavu z roku 1923;
- spresnenie nového politického režimu nastoleného v povojnovom Rumunsku prvej polovice 20. storočia;
- sformulovanie stanoviska vzťahujúceho sa na vnútoroštátnu politiku Rumunska v období 1952-1980 a jeho podporenie historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa aj používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra eseje**, zdôraznenie vzťahu **príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i záver) dodržiavanie **chronologického/logického sledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do spresneného rozsahu dvoch strán.